

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 20 stycznia 2016 r.

Pozycja 53

POSTANOWIENIE z dnia 12 stycznia 2016 r. Sygn. akt Ts 348/15

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Andrzej Rzepliński – przewodniczący i sprawozdawca
Piotr Tuleja
Sławomira Wronkowska-Jaśkiewicz,

po wstępnym rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym skargi konstytucyjnej A.Z. w sprawie zgodności:

art. 110⁹ ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (Dz. U. z 2006 r. Nr 90, poz. 631, ze zm.) z art. 32 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej,

p o s t a n a w i a:

odmówić nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej.

UZASADNIENIE

1. W skardze konstytucyjnej wniesionej do Trybunału Konstytucyjnego 23 października 2015 r. (data nadania) A.Z. (dalej: skarżący) wystąpił o stwierdzenie, że art. 110⁹ ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (Dz. U. z 2006 r. Nr 90, poz. 631, ze zm.; dalej: ustawa o prawie autorskim i prawach pokrewnych) jest niezgodny z art. 32 ust. 1 Konstytucji.

2. Skarga konstytucyjna została wniesiona w związku z następującą sprawą. Skarżący wystąpił do Komisji Prawa Autorskiego o wskazanie organizacji zbiorowego zarządzania prawami autorskimi lub prawami pokrewnymi dla twórcy niezrzeszonego. W piśmie z 20 maja 2014 r. wniósł o zwolnienie go z opłaty od tego wniosku (tj. wniesienia kwoty 12 017,92 zł). Zarządzeniem z 17 lipca 2014 r. Przewodniczący Komisji Prawa Autorskiego odrzucił wniosek o wskazanie organizacji zbiorowego zarządzania z powodu nieuiszczenia opłaty od tego wniosku. 13 kwietnia 2015 r. skarżący zażądał od Przewodniczącego Komisji Prawa Autorskiego przekazania do Sądu Okręgowego w P. (tj. sądu wskazanego w rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z 3 lutego 2011 r. w sprawie wyznaczenia sądu okręgowego właściwego do rozpoznawania niektórych spraw z zakresu prawa autorskiego i praw pokrewnych, Dz. U. Nr 36, poz. 186; dalej: rozporządzenie) jego wniosku o zwolnienie go z opłaty w wysokości 12 017,92 zł. Niezależnie od powyższego, osobiście złożył wniosek w tym sądzie. Przewodniczący Komisji Prawa Autorskiego przekazał wniosek skarżącego 29 kwietnia 2015 r. Postanowieniem z maja 2015 r. Sąd Okręgowy w P. (dalej: Sąd Okręgowy w P. albo

sąd pierwszej instancji) odrzucił wniosek ze względu na to, że jak wskazał w uzasadnieniu, ustawa o prawie autorskim i prawach pokrewnych nie przewiduje możliwości rozpoznania przez sąd powszechny wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych w postępowaniu o wyznaczenie organizacji zbiorowego zarządzania prawami autorskimi przed Komisją Prawa Autorskiego. Z kolei postanowieniem z czerwca 2015 r. Sąd Apelacyjny w P. oddalił zażalenie, które skarżący wniósł na rozstrzygnięcie sądu pierwszej instancji.

3. Zdaniem skarżącego, zaskarżony przez niego art. 110⁹ ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych narusza zasadę równości wobec prawa, ponieważ „nie przewiduje możliwości zwolnienia z opłaty” od wniosku o wskazanie organizacji zbiorowego zarządzania prawami autorskimi i prawami pokrewnymi. W ten sposób bowiem, w jego przekonaniu twórcy, którzy nie są w stanie uiścić określonej w zakwestionowanym przepisie kwoty, zostają – tak jak on – pozbawieni możliwości ochrony swych praw.

4. Pełnomocnik wniósł o „zasądzenie na rzecz skarżącego od Skarbu Państwa zwrotu kosztów postępowania oraz wydatków w wielkości wynikającej z przepisanych prawem norm”.

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

1. Skarga konstytucyjna jest sformalizowanym środkiem ochrony konstytucyjnych wolności i praw. Jej merytoryczne rozpoznanie jest uzależnione od spełnienia przesłanek wynikających zarówno z art. 79 ust. 1 Konstytucji, jak i art. 60 oraz art. 64-66 ustawy z dnia 25 czerwca 2015 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz. U. poz. 1064, ze zm.; dalej: ustawa o TK). Skargom konstytucyjnym niespełniającym tych warunków, a także skargom, co do których zaistniały okoliczności przewidziane w art. 77 ust. 3 ustawy o TK, Trybunał odmawia nadania dalszego biegu.

2. W myśl art. 79 ust. 1 Konstytucji przedmiotem skargi konstytucyjnej może być ustawa lub inny akt normatywny, na podstawie których sąd lub organ administracji publicznej orzekły ostatecznie o wolnościach lub prawach skarżącego albo o jego obowiązkach określonych w Konstytucji. Przedmiotem skargi może być zatem tylko przepis stanowiący normatywną podstawę ostatecznego orzeczenia wydanego w sprawie, w związku z którą wniesiono skargę konstytucyjną.

2.1. Skarżący zakwestionował zgodność z Konstytucją art. 110⁹ ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych. Przepis ten określa wysokość opłat od wniosków składanych w sprawach należących do właściwości Komisji Prawa Autorskiego. Zdaniem skarżącego przepis ten „nie daje możliwości ubiegania się o zwolnienie od opłaty związanej z wszczęciem postępowania”.

2.2. Trybunał stwierdza, że art. 110⁹ ustawy o prawie autorskim nie był podstawą orzeczenia, z którym skarżący łączy naruszenie swych praw, tj. postanowienia Sądu Apelacyjnego w P. z czerwca 2015 r., ani też poprzedzającego go postanowienia sądu pierwszej instancji z maja 2015 r. Trybunał zauważa, że wniosek skarżącego o zwolnienie od kosztów, tj. opłaty w wysokości 12 017,92 zł, został odrzucony przez sąd pierwszej instancji ze względu na brak drogi sądowej. To oznacza, że przedmiotem oceny ani Sądu Okręgowego w P., ani Sądu Apelacyjnego w P. nie była ani wysokość opłaty od wniosku, ani też możliwość zwolnienia skarżącego z obowiązku jej uiszczenia. Sądy te analizowały, czy do kompetencji wyspecjalizowanego sądu okręgowego wskazanego w rozporządzeniu (tj. Sądu Okręgowego

w P.) należy rozpoznawanie wniosków w sprawie zwolnienia wnioskodawcy z opłaty określonej w art. 110⁹ ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych. Badały one więc, czy istnieje droga prawna do rozpoznania wniosku, a nie podstawa do zwolnienia skarżącego z opłaty od tego wniosku. Dołączone do skargi konstytucyjnej orzeczenia zostały wydane – co wynika z ich uzasadnień – na podstawie art. 199 § 1 pkt 1 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2014 r. poz. 101, ze zm.), w związku z przepisami ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych określającymi właściwość rzeczową Sądu Okręgowego w P.

2.3. Skoro zakwestionowany w skardze art. 110⁹ ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych nie był podstawą żadnego z orzeczeń dołączonych do skargi konstytucyjnej, to skarga ta nie spełnia podstawowego warunku określonego w art. 79 ust. 1 Konstytucji. Wydanie merytorycznego orzeczenia w jej sprawie jest więc niedopuszczalne.

Okoliczność ta jest – w myśl art. 77 ust. 3 pkt 4 ustawy o TK – podstawą odmowy nadania analizowanej skardze dalszego biegu.

3. Niezależnie od powyższego Trybunał stwierdza, że analizowana skarga konstytucyjna nie spełnia także innego warunku przekazania jej do merytorycznej oceny.

3.1. W myśl art. 79 ust. 1 Konstytucji jedną z przesłanek rozpoznania skargi konstytucyjnej jest naruszenie tych norm konstytucyjnych, które wyrażają wolności lub prawa człowieka i obywatela. W skardze trzeba zatem wskazać zarówno konkretną osobę, której wolności lub prawa naruszono, jak i określone (poręczone, zapewnione, gwarantowane, chronione) w Konstytucji wolności lub prawa, które zostały naruszone, a także wyjaśnić w jaki sposób doszło do ich naruszenia (art. 65 ust. 1 pkt 2 ustawy o TK).

3.2. Skarżący zarzucił, że zaskarżony przez niego art. 110⁹ ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych narusza wyrażoną w art. 32 ust. 1 Konstytucji zasadę równości.

3.3. Trybunał przypomina, że w swoim orzecznictwie wyraził pogląd, zgodnie z którym zasada równości każdorazowo wymaga odniesienia reguł z niej wynikających do praw podmiotowych jednostki. W postanowieniu pełnego składu z 24 października 2001 r. dotyczącym art. 32 Konstytucji stwierdził np.: „Uznając (...) prawo do równego traktowania za konstytucyjne prawo jednostki, Trybunał Konstytucyjny podkreśla, iż ma ono charakter niejako prawa »drugiego stopnia« (...), tzn. przysługuje (...) w związku z konkretnymi normami prawnymi lub innymi działaniami organów władzy publicznej, a nie w oderwaniu od nich – niejako »samoistnie«. Jeżeli te normy lub działania nie mają odniesienia do konkretnych określonych w Konstytucji wolności i praw, prawo do równego traktowania nie ma w pełni charakteru prawa konstytucyjnego, a to sprawia, że nie może ono być chronione za pomocą skargi konstytucyjnej” (SK 10/01, OTK ZU nr 7/2001, poz. 225).

3.4. W związku z tym, że skarżący zarzucił niezgodność art. 110⁹ ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych wyłącznie z zasadą równości wobec prawa (art. 32 ust. 1 Konstytucji), Trybunał stwierdza, że nie wskazał on naruszonych praw, a w konsekwencji nie określił sposobu ich naruszenia.

Okoliczności te są – w myśl art. 77 ust. 3 pkt 4 ustawy o TK – podstawą odmowy nadania analizowanej skardze dalszego biegu.

W tym stanie rzeczy Trybunał postanowił jak na wstępie.